

Ansv. redaktør
Christina Capetillo,
ph.d., arkitekt MDL MAA
Landskab
Peter Bangs Vej 30,
2000 Frederiksberg
Telefon: +45 22 64 38 21
E-mail: landskab@
landskabsarkitekter.dk

Redaktionsudvalg
Margrethe Holmberg (forpers.),
Anja Boserup, Christian Kamp
Iversen, Mette Juhl Jessen,
Lise Thorsen, Line Stybe
Vestergaard, Bente Ulrikke
Weinreich (suppl.)
Nordisk repræsentation:
Nita Miinalainen, Finland;
Ulla R. Pedersen, Island;
Maja Kozak Dehlin Norge;
Sabina Richter, Sverige

Grafisk tilrettelæggelse
Trefold

Korrektur
Tilde Tvedt

Oversættelse til engelsk
Dorte Herholdt Silver

Annoncer
DG Media as
Havneholmen 33, 1561 København V
Steen Häkansson
Telefon: +45 30 94 67 07
E-mail: steen.h@dgmedia.dk
www.dgmedia.dk

Abonnement
Receptionen, Akademisk
Arkitektforening
Telefon: +45 30 85 90 00
E-mail: subscription@
arkitektforeningen.dk
Online: [https://shop.
arkitektforeningen.dk/da/](https://shop.arkitektforeningen.dk/da/)
35-abonnementer

Abonnementspriser 2022
I Danmark 1.215,00 kr. inkl. moms og
forsendelse.
Norden, Grønland og Europa
1.288,75 kr. inkl. moms og
forsendelse. Norge er undtaget
moms. Denne fratrækkes.
Øvrige udland 1.325,00 kr. inkl.
forsendelse.
Løssalg 169,00 kr. inkl. moms, ekskl.
porto.
Landskab udkommer 8 gange om
året.

Udgiver
Danske Landskabsarkitekter
Peter Bangs Vej 30,
2000 Frederiksberg
Telefon: +45 33 32 23 54
www.danskelandskabsarkitekter.dk
i samarbejde med Akademisk
Arkitektforening

Tryk
Stibo Complete, Horsens
Medlem af Danske Specialmedier
ISSN 0023-8066

Forside
Valdemarsegen, Falster. Foto:
Christina Capetillo.

På tur 5

Touring 6

Christina Capetillo

Med postbåden til fjordøen Enehøje 11

Margrethe Holmberg

Overgang og undervand 15

Mette Juhl Jessen

Fjorden bag diget 19

Leah Löffler

Mahogni på Lolland 23

Ulrik Kuggas

Maribo Domkirkes nye forbindelser 24

Caroline Thorup Toftild

Rdo-huset i Vindeby 29

Margrethe Holmberg

En uformel stemning i Øst-kystens badeby Marielyst 30

Line Stybe Vestergaard

Minder i det falsterske landskab 36

Mette Juhl Jessen

Det Falsterske Dige og Bøtøskoven 39

Line Stybe Vestergaard

Valdermarseken i Corselitz 43

Sabina Richter

Teglbordet i Hesnæs Havn 44

Line Stybe Vestergaard

Liselund – om kunstens huller og andre fortællinger 47

Lise Thorsen

Midt i strømmene af vand, sand og silt 50

Steen Bisgaard

Fugletårnet på Nyord Enge 54

Tobias Jacobsen

Calmettes have på Marienborg 56

Steen Bisgaard

Spørg biologen 60

DL Nyt 62

Vi må anerkende det komplekse i at lave en god park – samtale med Christian Pagh 64

På tur

Længe inden skipper lægger postbåden til ved Enehøjes anløbsbro, hører vi dem. Fuglene. Et kvidrende brus. Vi ser dem, lugter og mærker dem; dådyrene, kreaturerne, insekterne og sommerfuglene. Øen er dyrenes, det er dem, der lever her i fjordlandskabet. Nordspidsen med kystlaguner og småsøer må vi slet ikke udforske, for her yngler de, fuglene. Vi er blot gæster i et *naturhav*, hvor jorden og vandet, planterne og dyrene er som ét stof i det levende landskab.

Minibussen kører over færisten. Længere fremme kører en traktor med frontlæsser langsomt over sletten. I retning mod de enorme og lydløse dyr - de hvide næsehorn - der, mens de græsser, holder et vågent øje med os. På min morgentur står jeg foran en flok eksotiske tamdyr - Knuthenborgs kameler. De stimler nysgerrigt sammen omkring mig. Fascineret, men også lidt overvældet, trækker jeg mig tilbage til skoven. Kamelerne følger efter, og først da jeg hopper over færisten, er jeg alene igen. Her er både vi mennesker og dyrene på besøg. For en stund lever dyr fra andre kontinenter under de store eksoter, mens børnefamilier leger i Limpoland - alle holdt inde af den 7,5 km lange stenmur omkring parken. Et *kulturreservat*, som synes fastholdt i en naturforståelse fra en anden tid.

På vejen gennem skoven går vi fra langdysse til gravhøj, fra fortidsminde til

træruin. Den del af Halskov Vænge, der rummer stendysser og de mange, faktisk 72, kuplede småhøje, har ikke været under plov siden oldtiden. Vi går mod Falsters største vandreblok, Spejderstenen, bragt hertil af gletsjere for mere end 15.000 år siden. Den store geologiske tid bliver præsent her. Senistidens ophør bragte de første mennesker, rensdyrjægerne, til vores egne af det europæiske fastland. Her bosatte stenalderbønderne sig, og landskabet transformeredes til en mosaik af agerjorde og skove. Træer og sten, ild og rydninger, frø, garn og metal - her har været liv gennem tusinder af år, det kan mærkes for hvert et skridt, vi tager.

Det er helt unikt, at så meget fortsat er bevaret, så vi kan rejse i det danske landskab og opleve menneskeskabte strukturer, spor og anlæg i et spænd fra 3.400 f.Kr. til i dag. Det er tredje år i træk, at *Landskabs* redaktionsudvalg har valgt at rejse i Danmark. Første år tog os til Jylland, andet år Fyn, og i år gik turen til Lolland-Falster og Møn, hvor vi dykkede ned i vores rige naturarv, samtidsarkitektur og landskabskunst. Nu mangler blot Sjælland og Bornholm, så har vi været landet rundt.

Tak til Statens Kunstfond og Danske Landskabsarkitekter for støtte til rejserne.

Christina Capetillo

Touring

Long before the skipper docks the boat at the jetty at Enehøje, we hear them. The birds. A chirping chorus. We see, smell, sense the fallow deer, the cattle, the insects and the butterflies. The island belongs to the wildlife, this coastal landscape is their home. The north tip with its lagoons and small lakes are off limits to us, the exclusive reserve of nesting birds. We are merely visitors in a *sea of nature*, where earth and water, plants and wildlife are as one in the living landscape.

The minibus crosses over the cattle grid. Up ahead, a tractor with a front-end loader slowly traverses the plain towards the huge, silent animals – the white rhinoceroses, which keep a watchful eye on us as they graze. On my morning walk across the plain I find myself face to face with a herd of Knuthenborg's camels. Curious, they crowd around me. Fascinated but also slightly overwhelmed, I retreat to the wood. Here, both humans and wildlife are visitors. For a while, animals from other continents live under the large non-native trees, while families with children frolic in 'Limpopoland'. A *cultural reservation* that seems to hold onto a concept of nature from a bygone era.

Our walk through the wood takes us past long barrows and bowl barrows, ancient monuments and trees. The part of Halskov Vænge that contains dolmens and no fewer than 72 small bowl barrows has not been under plough since prehistoric

times. We make our way to the biggest boulder on the island of Falster, carried here by glaciers more than 15,000 years ago. The large perspective of geological time is visible here. At the end of the Late Glacial period, the first humans arrived to this part of the European continent. The Ice Age reindeer hunters turned early Stone Age farmers and transformed the landscape into a mosaic of farmland and forests. Trees and stones, fire and clearings, seeds, yarn, metal – this place has been home to living life for millennia, we feel it with every step we take.

It is quite exceptional that so much has been preserved, allowing us to travel through the Danish landscape and experience manmade structures and traces dating from 3,400 BC to the present day. For the third year in a row, the editorial committee has chosen Denmark as the destination of our annual excursion. This year, we visited Lolland-Falster and Møn, where we delved into the islands' rich natural heritage, contemporary architecture, and landscape architecture. With Zealand and Bornholm as future destinations, we will have travelled the entire country.

We thank the Danish Arts Foundation and DL for their support.

Christina Capetillo